

Ontboezemingen na een orgelconcours

De bekende Haagse organist (en Rotterdamse conservatoriumdocent voor het vak contrapunt-harmonie) Adriaan Schuurman geeft het volmondig toe: het concours voor amateurorganisten, dat van 24 t/m 29 augustus in 'de Doelen' werd gehouden, is niet minder dan een openbaring voor hem geweest. 'Er waren vanzelfsprekend voor ons als jury de prestaties of repertoirekeuzen waar we om glimlachten. Dat kan niet anders bij 151 deelnemers. Maar aan de top vervaagden de grenzen tussen amateuristische en professionele muziekbeoefening geheel. Hoe vaak gebruiken we het woord amateur niet als een soort excuus voor de tekortkomingen. Bij de besten onder de executanten van deze orgelmarathon was er echter niets te excuseren. Zij speelden eenvoudig prachtig!'

Adriaan Schuurman is naar aanleiding van zijn ervaringen in die boeiende orgeldagen gaan nadenken over de verhouding van de begrippen dilettantisme en vakmanschap. Hij voelde zich gedesoriënteerd, omdat die verhouding — c.q. de inhoud van de begrippen zelf — anders blijkt te liggen dan hij als 65-jarige altijd heeft gedacht. 'Voor de dilettant is de muziekbeoefening hobby, voor de musicus is het zijn vak. De amateur besteedt een deel van zijn tijd aan het musiceren, de a.s. vakmusicus studeert vijf à zes jaar hard om een bepaald niveau te bereiken. De amateur drijft op zijn natuurtalent en zijn muzikale intuïtie. De vakmusicus heeft daarenboven een brede, hechte basis van muzikale ontwikkeling; van daaruit neemt hij zijn beslissingen omtrent tempo, frasering en articulatie, om met zijn volle muziekverstand de structuur van een stuk neer te zetten en uit te beelden. Maar nu was de merkwaardige ervaring van dit concours, dat bij een brede laag van amateurs behalve een intuïtief goed musiceren dat muziekverstand te bespeuren viel. En bij de allerbesten bleek het inzicht in de compositie zo groot, dat mijn beminnelijke waardering steeg tot respect, tot bewondering, ja, zelfs tot stomme verwondering. Ik voelde me klein worden en dacht aan de musici, die hun vak niet àl te ernstig nemen en daarom in hun prestaties terecht dilettantisch moeten worden genoemd. Ik dacht ook aan het merkwaardig vroegerijpe van deze scholieren — twee van de drie finalisten zijn immers resp. 15 en 16 jaar — die praten als kinderen maar spelen als volwassenen. Wat een sterk talent, wat een machtige intuïtie en wat een goede trouw aan hun instrument...!'

Dat de cirkel zich toch wel weer ergens sluit beseft Adriaan Schuurman terdege. Het muziekverstand van de begaafde amateur heeft hij voor een niet gering deel te danken aan... de vakmusicus, zijn leraar namelijk, die hem onvermoede perspectieven wijst door eigen kennis op zijn pupil over te dragen. 'Dat wordt trouwens bewezen door de eerste prijswinnaar, Leo van Doeselaar, leerling van

Leo van Doeselaar, eerste prijs

Joke Sybersma, tweede prijs

Leo Terlow, derde prijs

Gerard Akkerhuis, die op zijn beurt stamt uit de organistenschool van Cornelis de Wolf. Maar toch, het blijven amateurs en het was die uitgesproken begaafde categorie, die me desoriënteerde. Het begrip dilettantisme wijzigde zich door hen. Zij brengen namelijk het woord dilettant weer tot zijn oorspronkelijke betekenis: hij die liefheeft, neen, die van liefde voor de muziek en zijn instrument brandt als een fakkel. En is dat ook niet het hoogste dat wij vakmensen kunnen bereiken?'

Elly Salomé.